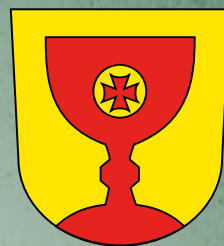

Eikä Jumalan lamppu ollut vielä sammunut 1. Sam 3:3

PYHÄKÖN LAMPPU

Helgedomens Lampa 3 / 2021

Jumala on
heikoissa väkevä

Välähdyksiä
pappisuran varrelta

KAPITULEISTA KÄRÄJILLE

✍ JUHANA POHJOLA

Lähetysshiippakunta on joutunut median myrskynsilämään. Se ei ole ensimmäinen kerta. Onhan mediamyräköitä tullut vastaan tasaisin väliajoin Luther-säätiön perustamisesta saakka – yli 20 vuoden ajan. Valtakunnansyyttäjän jättämä haaste kansanedustaja Päivi Räsäsel-le ja allekirjoittaneelle on uusi etappi samalla tiellä. Se eroaa aikaisemmin koetusta, mutta liittyy samaan isoon kuvaan. Debatti on nyt siirtynyt valtakirkosta valtioon, tuomiokapitu-leista kärjäsaliiin.

Suomen Luther-säätiö perustettiin rakentamaan luterilaista vaihtoehtoa niille, jotka olivat jääneet kodittomiksi Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa. Seurakuntaverkostomme nopea synty osoitti, että raamatullis-tunnustuksellisille ja kodinomaisille messuyhteisöille oli tarvetta. Vaikka työnäkymme ei noussut vastustamisesta vaan evankeliumilla vahvistamisesta ja uusien tavoittamisesta, vastakkainasettelua ei voinut välttää. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon päätökset ja käytännöt olivat poikenneet sen omasta tunnustus-perustasta. Näkyvimmin se ilmeni paimenviran avaamisessa naisille. Päätös runnottiin läpi yhteiskunnallisella paineella ja tasa-arvoideologialla. Yhä uudestaan on toistettu, ettei naispappeuskiistassa ole kysymys tasa-arvosta vaan paimenviran asetuksesta ja seurakuntaperheen isänvirasta. Kuuroille korville puhuttiin, ettei samanarvoisuus merkitse samanlaisuutta. Erilaiset tehtävät ja kutsumukset kirkossa eivät merkitse eriarvoisuutta vaan täydentävät ja rikastuttavat toinen toistaan. Tasa-arvoideologian mukaisesti Raamatun

ja kirkon perinteiseen virkakäsitykseen pitäytyville pappisvihkimyksien, virkojen ja tilojen antaminen alettiin nähdä välillisenä syrjimisena. Luther-säätiö joutui etsimään työleen uudet uomat. Sen seurauksena Suomen evankelis-luterilaisen kirkon useat tuomiokapitulit piispojensa johdolla käyttivät suurinta mahdollista rangaistusta: pappisvirasta erotamista. Kun tila loppui valtakirkosta, olemme jatkaneet isien ja äitien kirkkoa Lähetysshiippakunnassa.

Nyt polttopisteeseen on joutunut perinteinen kristillinen seksuaali-opetusme. Tasa-arvoideologian mukaisesti samaa sukupuolta oleville pareille on ajettu jo pitkään avioliitto-oikeutta. Kristillisen opetuksen mukaan Jumala on asettanut miehen ja naisen välisen avioliiton ainoaksi seksuaalisen elämän toteutuspaikaksi. Järjestys on turva niin puolisoille kuin lapsillekin. Homosuhteissa eläminen on luomisjärjestyksen vastaista. Suomen valtion korkein syyttäjäviranomainen katsoo, että julkaisumme on homoseksuaaleja solvaavaa ja halventavaa. Poliisikuulusteluja myöten olemme toistaneet, että opetamme jokaisen ihmisen jakamatonta ihmisarvoa, vaikka emme voi hyväksyä homoseksuaalista elämäntapaa. Toisin kuin etnisyyt tai ihonväri, homosuhteissa eläminen on moraalivalinta. Kuuroille korville puhumme siitä, että ihmisarvo ja ihmisen arvovalinnat eivät ole sama asia. Ei siis riitä, että tunnustaa jokaisen ihmisarvon ja torjuu kaikenlaisen halventavan puheen. Lisäksi pitäisi lakata opettamasta julkisesti tämän elämäntavan synnillisyyttä. Seuraava askel tulee olemaan, että yrityksiä ja yhteisöjä

painostetaan osoittamaan hyväksyntänsä ja liittymään tavalla tai toisella sateenkaaren väreihin.

Miten käy sananvapaudelle, jos keskustelua oikeista ja vääristä elämänmuodoista yhteiskunnassa rajataan nostamalla jonkin ryhmän elämäntapa kritiikin ulottumatto-miin juridisin keinoin? Miten käy uskonnonvapaudelle, jos Kristuksen armon evankeliumin kirkastumisen palveluksessa olevan Jumalan lain hengellinen käyttö pyritään estämään maallisen lain keinoin? Kun valtio uhkaa rangaistuksella - toisin kuin kansankirkossa - väistämistilaa ei ole. Siksi on levollisesti käytävä kohti oikeusprosessia ja valmistauduttava kantamaan seuraukset.

Kansalaisina saamme sanoa: pidetään ihminen arvossa, valintojen arviointi vapaudessa. Seurakunnissa saamme opetella: kohdataan lähimmäinen totuudessa ja rakkaudessa. Kristittyinä saamme kuulla: älä pelkää, minä en sinua jätä enkä hylkää!

HIIPPAKUNTADEKAANI POHJOLAA VASTAAN SYYTE

≡ SAMI NIEMI

Valtakunnansyyttäjä on 29.4.2021 nostanut syytteen hiippakuntadekaani **Juhana Pohjolaa** ja kansanedustaja **Päivi Räsästä** vastaan. Asia koskee Suomen Luther-säätiön vuonna 2004 julkaisemaa Päivi Räsäsen kirjoitusta *Mieheksi ja naiseksi* hän heidät loi – homoseksuaalisuuden haastavat kristillisen ihmiskäsityksen. Syytteen mukaan kyse on kiihottamisesta kansaryhmää vastaan.

Lähetyshiippakunnan piispaksi valittu Juhana Pohjola on ollut Luther-säätiön asiamiehenä ja verkkosivujen päätoimittajana vastuussa kirjoituksen levittämisestä. Valtakunnansyyttäjän mukaan Räsäsen kirjoitus on homoseksuaaleja halventava ja syrjivä.

POHJOLA KIISTÄÄ SYYLLISTY- NEENSÄ RIKOKSEEN

Kristittyinä en halua enkä voi syrjiä enkä halveksia ketään Jumalan luomaa ihmistä. Jokainen ihminen Jumalan luomana ja Kristuksen lunastamana on yhtä arvokas. Tämä on Räsäsenkin kirjoituksen kantava teema. Tämä ei poista sitä tosiasiaa, että Raamatun ja kristillisen ihmiskäsityksen mukaan homoseksuaaliset suhteet ovat Jumalan tahdon vastaisia ja avioliitto on tarkoitettu vain miehen ja naisen väliseksi. Näin kristillinen kirkko on aina opettanut ja tulee aina opettamaan.

Valtakunnansyyttäjän päätös kertoo ajastamme paljon. Onhan se historiallista, että kristillisen perusopetuksen levittämisen tähden joutuu käräjille. Vaikka olenkin huolissani maamme uskonnonvapauden tilasta, luotan, että oikeuslaitos tekee asiassa oikean päätöksen.

SYYTEEN NOSTAMINEN ON SAANUT LAAJAA VALTAKUNNALLISTA JA MAAILMANLAAJUISTA HUOMIOTA

Valtakunnansyyttäjän päätös nostaa syyte on herättänyt laajaa valtakunnallista ja maailmanlaajuista huomiota ja ihmetystä. Kaikki suomalaiset suuret mediat, kristilliset mediat ja blogit huomioivat syytteen. Valtakunnansyyttäjän tiedotteessa mainitsemat

syytekohdat perusteluineen ovat herättäneet oudoksuntaa laajalti. Lähetyshiippakunnan sivuilla on julkaistu koonti aiheesta kirjoitettuihin blogeihin ja artikkeleihin.

Päivi Räsänen ja Juhana Pohjola olivat Lähetyshiippakunnan oman Studio Krypta YouTube-kanavan haastattelussa tuoreelta syytteen nostamisen jälkeen. Tämä haastattelu, joka on katsottu jo yli 32 000 kertaa ja Tapio Puolimatkan haastattelu, jossa Puolimatka käy läpi valtakunnansyyttäjän tekemiä virheitä, ovat katsottavissa osoitteessa www.studiokrypta.fi.

Päivi Räsäsen kirjoittama pamfletti ”Mieheksi ja naiseksi hän heidät loi” on edelleen luettavissa Lähetyshiippakunnan sivuilla osoitteessa www.lhpk.fi/mieheksi-ja-naiseksi.

Juhana Pohjola ja Päivi Räsänen Studio Kryptan haastattelussa.

Sisällys 3/2021

2	Kapituleista käräjille	10	Oikeat alttarit ja saarnatuolit
3	Hiippakuntadekaani Pohjolaa vastaan syyte	11	Viisi kysymystä kristityn haavoista
4	Seurakunnan löytänyt seurakunnanrakentaja	12	”För min kraft fullkomnas i svaghet.”
6	Heikoissa väkevä	14	Lähetyskenttä jää, työ jatkuu
8	Herra, avaa minun huulen! – pastori valmistelee saarnansa	15	Matkan virvoittaja
9	Oikeasti luterilainen -podcast: Uskonpubdistajan nimi kirkon nimessä	16	Valmiina monenlaiseen palvelustyöhön

SEURAKUNNAN LÖYTÄNYT SEURAKUNNANRAKENTAJA

≡ SAMULI SIHKAVIRTA

📷 SAMULI SIHKAVIRTA

Moni on yllättynyt kuullessaan, että Luther-säätiön hallituksen puheenjohtaja **Raimo Savolainen** on täyttänyt tänä J. V. Snellmanin päivänä 60 vuotta, hänen olemuksensa kun huokuu kovin nuorekasta iloa ja intoa. Savolaisen lämmin käsi ja tervehdys ”Hei, ihana nähdä sinua!” ovatkin olleet monelle lämmin ensivaikutelma Lähetysshiippakunnasta Pyhän Markuksen luterilaisen seurakunnan ovella. Savolainen on antanut yllättävän sympaattiset kasvot niin kirkkomme organisaatiolle kuin seurakunnan ruohonjuuritasollekin – hänen ennakkoluuloja rikkova ihmisläheisyytensä lienee yllättänyt monet yhtä suuresti kuin hänen nykyinen ikänsäkin.

- Tämä on enemmän tällainen henkinen tila, Savolainen mutustelee.

LAPSUUDENKOTI KYLVI, VAIMO KASTELI

Lapsuudenkodissa Savolainen oppi luontevan suhtautumisen uskonasioidiin, vaikka kirkossa ei käytykään joka sunnuntai.

- Ensimmäisen kerran tajusin, että minulla on uskovaiset vanhemmat, kun sisarusten Tarzan-leikit keskeytettiin ja meidät määrättiin pyhäkouluun! Savolainen naurahtaa.

- Olen kauhean kiitollinen siitä, että minut saatettiin matkaan sillä tavalla puhdasoppisesti, että se oli luontevaa, rakentavaa, antoi valtavat eväät.

Säännöllinen messuyhteys tuli hyväksi tavaksi Satu-vaimon myötä.

- Siitä päivästä kun ruvettiin Sadun kanssa seurustelemaan, ollaan käyty säännöllisesti kirkossa. Perjantaina toukokuun 31. päivä vuonna 1997 alettiin seurustella, mentiin lauantaina kihloihin ja sunnuntaina oltiin tuomiokirkon messussa. Seurustelua oli pohjustettu kuukauden maratonpuheluilla. Yhteinen suunta oli kirkastunut.

Avioliittoa Savolaisilla on takanaan jo 23 vuotta, ja sen hedelmänä Luoja on suonut heille kolme lasta.

Savolainen varttui Helsingin Oulunkylässä ja Vantaan Korsossa. Seurakuntayhteyden särkymiseen rippikoulu- ja isosvuosien jälkeen kätkeytyi kuitenkin siunaus.

- Olin niin viaton silloin, etten tajunnut, että jos olisin jäänyt sinne, olisin joutunut aivan hirveän haastavien asioiden kanssa tekemisiin.

Tällä Savolainen viittaa liberaaliteologiaan. Kaikki 1970–80 -lukujen taitteessa häntä opettaneet naislehtorit ottivat myöhemmin pappisvihkimyksen.

- Korsossa onneksi kirkkoherra Pentti Perttula oli pitänyt linnaketta pystyssä. Sekin perintö kantaa.

MISTÄ SEURAKUNTA SEURAAVALE SUKUPOLVELLE?

Avioliiton myötä Savolaiset valtasi Helsingissä häitä: missä seurakunnassa he voisivat lapsensa kasvattaa?

- Lappajärven idyllissä lomamatkoilla aivan kyynleet valuiivat, kun kuunneltiin saarnoja, mutta kun tultiin kaupunkiin takaisin, jouduttiin lähtemään

messusta kesken pois vauvan kanssa, Savolainen kuvailee.

Pyhän Sydämen kappelissa saarnanut Juhana Pohjola teki Savolaiseen syvän vaikutuksen paimenuudellaan. Kun Suomen Luther-säätiö perustettiin, mukaan lähteminen oli Savolaisille luonteva askel. Perheen toinen lapsi kastettiin jo Luther-säätiön kolmannessa messussa.

Seurakunnan todellisuuden rakentaminen nollasta oli Savolaisen mukaan kuin laboratorio-olosuhteissa toimimista. Kuten nykyäänkin, Savolainen istui sekä kokouksissa että palveli ruohonjuuritasolla jakamassa virsikirjoja.

Todellinen palvelupaikka avautui, kun Savolainen kutsuttiin Luther-säätiön hallitukseen. Kun perustajaisä Simo Kiviranta nukkui Herrassa tammiukuussa 2004, Savolaista pyydettiin puheenjohtajaksi.

- Sanoin, että jos veljet ja sisaret näin näkevät, kyllä minä haluan palvella Herraa sitten näin, Savolainen muistelee.

Mikä säätiön hallituksen puheenjohtajana on pitänyt kaikki nämä vuodet? Tähänkin kysymykseen Savolainen vastaa seurakunnan todellisuudesta käsin.

- On ollut innostavaa ja on kantaanut läpi vaikeuksien, että on saanut niin selkeästi sanassa palvella. On pysynyt turvassa, kun on saanut oikeata Herraa palvella. Kilpitovereihin voi luottaa täydellisesti.

- Seuraavalle sukupolvellehan me tätä rakennetaan, säilytetään jatkuvuus, Savolainen tiivistää.

PELOTTOMASTI ETEENPÄIN, LEI-MOISTA VÄLITTÄMÄTTÄ

Haastavia aikoja on eletty Luther-säätiön historiassa usein juuri silloin, kun Savolainen on vetänyt maallisessa kutsu- muksessaan historioitsijana juhluvuosi- projektia liittyen lempiaiheeseensa Snellmaniin tai valtioneuvoston 200-vuo- tisjuhlaan. Nyt on menossa työ Leo Mechelinin koottujen teosten parissa valtioneuvostossa.

- Olen ollut haastavissa tehtävissä, kun olen palvellut pääministeriä ja maallisia herroja valtioneuvostossa. Pimentoon ei ole jäänyt, että toimin Luther-säätiössä. Silloin vielä esiinnyin TV:ssä ja kirjoitin lehtijuttuja tai nimelläni julkaistiin vastineita. Herran huumorintaju toteutui siinä, että sain todistaa vakauksestani omalla paikallani. Muistan ensimmäisen kerran, kun joku iso pomo sanoi, että meidän pitäisi, Raimo, puhua – olit iltauutisissa. Sanoin, että mitäs puhumista tässä on? Kyllähän minä virkamiesoikeuden tunnen. Minähän saan harrastaa yksityisesti ihan mitä haluan, ja tämä on minulle tärkeä asia!

Uskonnonvapauslautakunnan 7. pykälän tarkastuslautakuntaan nimetyinä jäsenenä monet myös ihmettelivät mediaa myöten, miten Luther-säätiön hallituksen puheenjohtaja voi olla ratkaisemassa uskonnollisten yhdyskuntien rekisteröitymisiä. Eikö hän ole jäävi? Silloinen kirkkoministeri kuitenkin totesi, että nimityksessä oli kyse puhtaasti dosentti Savolaisen yhteiskunnallisista ansioista.

- Minusta on ollut hienoa, että olen saanut Herrassa osoittaa sellaista pelottomuutta. Mutta se ei lähde minusta itsestäni, vaan nimenomaan siitä, että olen saanut koko ajan, joka sunnuntai, nauttia väärentämätöntä sanan ravintoa. Ja saan ihailla aidosti jokaista paimenta

ja piispaa, ja kaikkia jotka tässä täysillä palvelevat. Meillä kuuluu seurakunnissa Hyvän Paimenen ääni. Meille on annettu paimenten parhaimmisto. Minusta on hieno ja kunnia-asia, että saan palvella työnantajana ja vierelläkulkijana jokaista pastoria, omaa pastoria ja Juhanaa. Voi vaikka kävellä tuleen heidän kanssaan!

PYHÄ PYHÄLTÄ ETEENPÄIN

Raimo Savolainen täsmentää, ettei Lähetyshiippakunnan elämässä ole kyse järjestöpolitiikoinnista. Tärkeintä on – jälleen kerran – seurakunnan ruohonjuuritaso.

- Elämme pyhä pyhältä eteenpäin. Meidän tärkein homma on se, että saamme ravintoa rankan arkiviikon jälkeen. On ihana asia, että viikko päättyy siihen, että lauantaina vielä vähän hoidetaan arkisia asioita, mutta pyhä alkaa kello 18. Ja minne tulet perheesi kanssa? Sinne missä ovat ne oikeat alttarit ja saarnastuolit. Ja ennen kaikkea tapaatan sen seurakuntaperheen, joka antaa aivan valtavasti. Sen takia olen nauttinut tästä isännän tehtävästä.

Korona-ajan muutokset ovat antaneet Savolaiselle olon, että takki tyhjenee helpommalla. Jokasunnuntainen annos seurakuntalaisten kohtaamista on jäänyt vähemmälle.

Entä mitä ajatuksia säätiön puheenjohtajana herättää tulevan piispamme

syyte kiihottamisesta kansanryhmää vastaan?

- Olen itse asiassa voinut aika hyvin, Savolainen hymyilee.

- Me jäädään henkiin tästä. Olen suoraan sanottuna kaivannut tämänkaltaisia haasteita ja vaikeuksia, koska nämä todistavat Herran rakkaudesta meitä kohtaan ja konkreettisesta huolenpidosta. Tämä tarkoittaa vain, että olemme oikealla asialla. Saamme olla huippuonnellisia, että meidät on asetettu tällaiseen paikkaan!

- Meillä ei ole mitään hätää, kun emme ole tehneet mitään väärää. Nyt on jokaisen kristityn aika pitää mieliteenvapaudestaan kiinni, Savolainen kiteyttää.

Kirkkomme tulevaisuudessakin Raimo Savolainen näkee tärkeimpänä säilyttää jokaviikkoinen messu.

- Sillä on merkitystä, että mennään pyhä kerrallaan eteenpäin. Minulle riittää tulevaisuudennäyksi, että tässä saa loppuelämänsä itsensä, perheensä ja seurakuntaperheensä ravita. Luotan, että joskus vielä pyhä-hymniä veisataan yhdessä taivaassa. Se on tärkeä kohta minulle messussa ja todistaa, että tämä jatkuu ja jatkuu, mies toteaa ääni värähtäen.

Ja niin kaihoisan kiitollisuuden kyineleet kostuttavat 60-vuotiaan seurakunnanrakentajan silmät.

HEIKKOISSA VÄKEVÄ

MARKKU SUMIALA

PIXABAY

Jeesuksen elämä ja erityisesti hänen ristinkuolemansa osoittaa meille, kuinka Jumalan voima kätkeytyy heikkouteen. Myös Kristuksen kirkko on kautta historian kasvanut hänen seuraajiensa kärsimysten ja jopa kuoleman kautta.

Jeesuksen viimeiset sanat opetuslapsilleen, ennen kuin pilvi vei hänet taivaaseen, julistivat ihmeellisen lupauksen: ”Kun Pyhä Henki tulee teihin, niin te saatte voiman, ja te tulette olemaan minun todistajani sekä Jerusalemissa että Juudeassa ja Samariassa ja aina maan ääriin saakka.” (Ap.t. 1:8) Tämän lupauksen täyttymystä opetuslapset jäivät odottamaan, kunnes se helluntaina kävi toteen. Silloin Pietari piti elämänsä puheen. Sen seurauksena noin kolmetuhatta ihmistä tuli uskoon ja kastettiin.

Se oli seurakunnan syntymäpäivä. Epäilemättä Pietarin puheessa oli erityinen voima, joka ei lähtenyt hänestä itsestään. Sama voima vaikutti väkevästi apostolien toiminnassa, kuten Apostolien teot kertovat.

Apostolit olivat saaneet uuden voiman Pyhän Hengen vuodattamisen myötä, mutta oliko heistä itsestään tullut vahvoja, voimakkaita ja pelottomia, eräänlaisia yli-ihmisiä? Näin meillä voi olla kiusaus ajatella. Toivomme, että Pyhä Henki tekisi meistä toisenlaisia, vahvoja, viisaita ja karismaattisia ihmisiä, joiden todistus loistaisi kirkkaana, missä ikinä kuljemme. Meillä on luonnostamme halu olla jotain enemmän kuin mitä olemme. Tätä halua myös kiusaaja osaa käyttää hyväkseen. Jo paratiisissa se houkutteli Eevaa ja Aadamia ajatuksella tulla Jumalan kaltaiseksi.

Myös Jeesuksen kiusauksissa erämaassa oli yksi yhteinen piirre. Niissä kaikissa pahalainen houkutteli Jeesusta olemaan enemmän kuin tavallinen ihminen. Jeesus ei kuitenkaan langennut kiusaukseen, vaikka Pyhä Henki oli juuri laskeutunut hänen päälleen ja taivaasta oli tullut ääni: ”Sinä olet minun rakas poika-

ni; sinuun minä olen mielistynyt.” (Mark. 1:11) Hän ei tahtonut olla ”superihminen”, vaan oli kaikessa meidän kaltaisemme, kuitenkin ilman syntiä. Ihmisenä hän oli välimies ihmisten ja Jumalan välillä. Ihmisenä hän kärsi ja kuoli syntiemme sovitukseksi. Heikkona hän teki teon, jonka voima ja vaikutus tuo meille elämän ja autuuden.

AARRE SAVIASTIOISSA

Jeesuksen kuolema ristillä julistaa meille, että Jumalan voima kätkeytyy heikkouteen. Se on Jumalan tapa toimia. Hän valitsee aseikseen inhimillisesti vähäpätöisiä ja tekee väkevis-täkin heikkoja, ettei kukaan luulisi omalla voimallaan tekevänsä Jumalan tekoja. Tästä meillä on runsaasti esimerkkejä jo Raamatussa. Aabraham ja Saara saivat luvatus lapsen vasta, kun se oli heille inhimillisesti mahdotonta. Mooseksesta ei tullut kansansa vapauttajaa Egyptin prinssinä, vaan vasta vanhana lammasten paimenena, jolta olivat jo suuret haaveet itsestään karisseet. Maria kiitosvirressään toteaa, miten ”Jumala on osoittanut voimansa käsivarrellaan; Hän on hajottanut ne, joilla on ylpeät ajatukset sydämessään, Hän on kukistanut valtiat valtaistuimelta ja korottanut alhaiset.” (Luuk. 1:51) Pietarinkin oli kuljettava nöyryytyksen laakson kautta ennenkuin hänestä tuli oikea paimen Jumalan laumalle.

Kaikkein syvimmin tämän Jumalan toimintatavan kuitenkin on ymmärtänyt Paavali, jonka oli ensin omassa elämässään tehtävä täydellinen konkurssi, ennenkuin Kristus hänet kutsui ja asetti aseekseen. Kyllä hän tiesi omasta kokemuksestaan, kuinka suuri ja ihmeellinen voima meille on annettu Pyhän Hen-

gen kautta. Kuitenkin Paavali torjui ajatuksen, että nämä kokemukset olisivat tehneet hänestä ”superkristityn”. Hän kirjoittaa Pyhästä Hengestä seuraavasti: ”Tämä aarre on meillä saviastioissa, että tuo suunnattoman suuri voima olisi Jumalan, eikä näyttäisi tulevan meistä.” (2. Kor. 4:7) Saviastia on kulta- ja hopea-astioihin verrattuna arvoton, mutta juuri sellaisen Jumala ottaa käyttöönsä, ettei ihminen ylpistyisi, vaan osaisi kiittää Jumalaa Hänen lahjoistaan. Herra ei kunniaansa jaa.

JUMALA TOIMII AHDISTUSTEN KESKELLÄ

Toisen Korinttolaiskirjeen 12. luvussa Paavali jakaa Jumalan hänelle antaman opetuksen kaikille.

Ihmeellisten näkyjen ja kokemusten seurauksena hänelläkin oli varmasti kiusaus ylpistyä ja nostaa

itsensä toisten yläpuolelle. Jumala kuitenkin salli hänelle jonkin vaivan, joka piti hänet nöyränä.

Hän sanoo sitä pistimeksi lihassa, saatanan enkeliksi, joka rusikoi häntä. Vaikka emme tiedä, mikä se pistin oli, niin sen verran se hankaloitti Paavalin elämää, että hän kolmasti rukoili vapautusta tuosta pistimestä. Jumala kuitenkin vastasi hänelle: ”Minun armossani on sinulle kyllin, sillä minun voimani tulee täydelliseksi heikkoudessa.” (2. Kor. 12:9) Siihen oli Paavalin tyytyminen, mutta samalla hän tiesi, etteivät elämää hankaloittavat ja nöyryyttävät asiat poista Jumalan armoa. Päinvastoin juuri monenlaisissa ahdistuksissa Kristuksen tähden Jumalan voima vaikutti hänessä väkevästi, ja sitä hän janoisi siinä määrin, että oli valmis toivottamaan tervetulleeksi kaiken sen, mikä teki hänestä

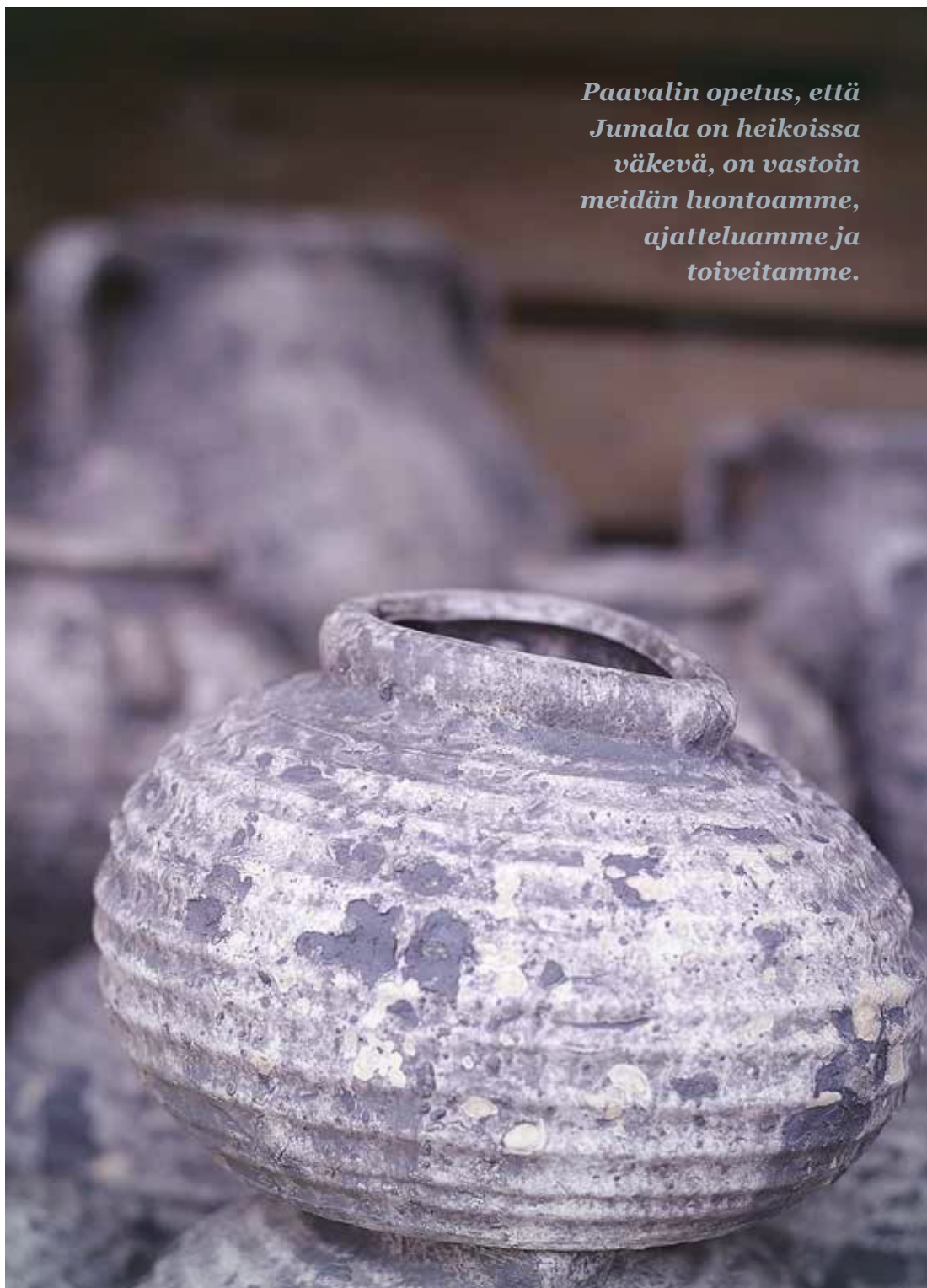
inhimillisesti heikon. Ei hän toki rakastanut vainoja ja pahoinpitelyjä niiden itsensä tähden, vaan sen vuoksi, että ne tekivät tilaa Jumalan salatulle työlle.

Paavalin opetus, että Jumala on heikoissa väkevä, on vastoin meidän luontoamme, ajatteluamme ja toiveitamme. Luonnostamme ajattelemme, että kun menestymme, saamme kunniaa ja mainetta, niin siitä Jumalakin saa kunniaa ja hänen valtakuntansa menestyy. Paavalin mukaan asia

on kuitenkin päinvastoin – ja saman näemme myös kirkon historiassa. Missä sanomaa Kristuksesta viedään länsimaisen ylemmyyden tunteen vallassa ja aineellisen rikkauten avulla, voidaan saada näennäistä menestystä. Kuitenkin olosuhteiden muuttuessa paljastuu karu totuus. Hiekalle rakennettu talo sortuu. Sensijaan juuri ahdistusten keskellä Jumalan voima on osoittautunut väkeväksi. Aivan kirkon alkua ajoilta on sanonta ”martyrien veri on seurakunnan siemen.”

Näin sekä sana että kirkon historia julistavat samaa totuutta: Jumala on heikoissa väkevä. Siksi mekin saamme ottaa Jumalan kädestä kaikki naiset elämän murheet ja vaivat ja samalla muistaa, että ”kaikki yhdessä vaikuttaa niiden parhaaksi, jotka Jumalaa rakastavat.” (Room. 8:28) Taitavana viinitarhurina Taivaallinen Isämme karsii ja puhdistaa vain, jotta me kantaisimme runsaamman hedelmän.

*Paavalin opetus, että
Jumala on heikoissa
väkevä, on vastoin
meidän luontoamme,
ajatteluamme ja
toiveitamme.*

HERRA, AVAA MINUN HUULENI! – PASTORI VALMISTEE SAARNANSA

✍ ESKO MURTO

📷 PIXABAY

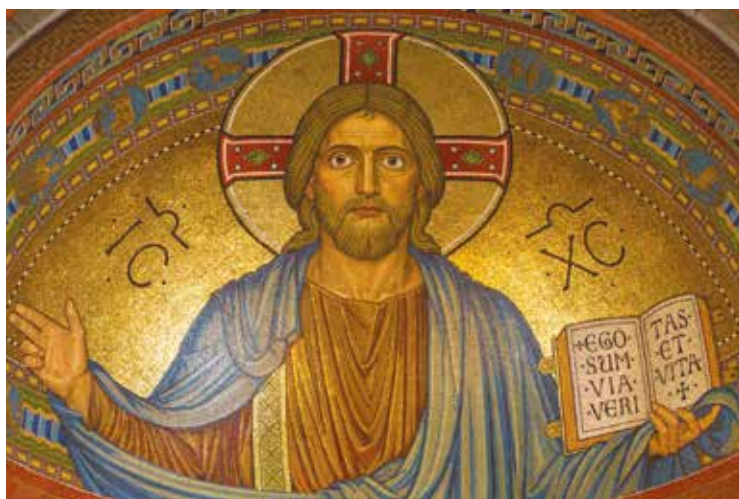
Saarna on yksi jumalanpalveluksen keskeisimpiä osia, ja sen valmisteleminen on papin työviikossa usein suuritöisin, mutta myös palkitsevin tehtävä.

Saarnan valmisteleminen on minulle hengellisesti ravitsevaa, usein innostavaakin. Silti saarna saattaa olla myös ahdistuksen aihe. Mieleen tulee Herran sana Jeremialle: ”Jos et puhu joutavia, vaan puhut niin kuin puhua tulee, saat jälleen olla minun suonani.” (Jer. 15:19) Oman joutavanpäiväisyyden keskellä saarnaajan täytyy paeta Jumalan sanan lupauksiin, onhan Herra sanonut: ”Minun sanani ei tyhjäjä palaa, vaan täyttää sen tehtävän, jota varten sen lähetän.” (Jes. 55:11) Usein on käynyt niinkin, että itse omaan saarnaamiseensa pettynyt pappi on saanut kuulla seurakuntalaiselta mitä rohkaisevimmat kiitokset kohdalle osuneesta sanasta. ”Ihminen päättää, Jumala säättää.”

Lutherin neuvon mukaan Jumalan sanaa tulee ’märehähtää’ ajan kanssa. Siksi yritän lukea jo sunnuntai-iltana seuraavan pyhän tekstit. Silloin Raamatun sanat saavat olla jonkin aikaa mielessä ilman painetta kirjoittaa mitään valmista. Joskus Herra puhuu saarnaajalle niin kuin Eliaalle ”hiljaisessa huminassa” (1. Kun. 19:12), ja arkisen elämän keskellä jokin ajatus nousee mieleen ja alkaa kasvaa saarnan rungoksi. Joskus näin ei kuitenkaan käy. Nuorempana pappina jäin odottamaan ns. lampun syttymistä ennen saarnan kirjoittamista. Nyttämmin olen suostunut siihen, että hyvän saarnan voi tehdä myös ilman inspiraatiota. Sekin kai kuuluu siihen Paavalin saarnatapaan: ei ihmisen viisaudella vaan jumalan Hengen voimalla (1. Kor.

2:5). Ristiinnaulitun Kristuksen julistamisessa kuitenkin on aina Hengen voima, vaikka itseltä jäisi voimaantumisen kokemus saamatta.

Huomaankin että virkavuosien keretyssä arvostan saarnaamisessa aina vain enemmän yksinkertaisuutta ja selkeyttä. En omasta mielestäni ole kovin hyvä tarinankertoja enkä osaa eläytyä kiinnostavalla tavalla Raamatun henkilöiden ihmiskohtaloihin. Sellaisia saarnoja kyllä mielelläni kuuntelen, mutta en oikein osaa itse saarnata. Ajattelen,

että jos ei osaa olla luova, voi ainakin yrittää olla selkeä. Tuntuu, että itseni kohdalla juuri ideoiden moninaisuus tulee saarnan valmistelussa taakaksi. Olisi osattava karsia, keskittyä.

Aikamme ja kulttuurimme kiusaa meitä usein korkealentoiseen ja epämääräiseen hengellisissä asioissa. Saarnan yksi päämäärä onkin kirkastaa ja konkretisoida. Saarnaajan tehtävä on yleensäkin palvella seurakuntaa soveltamalla Raamatun ikuinen ja muuttumaton sanoma tähän hetkeen. Näinhän Herrakin teki saarnatessaan kaper-naumilaisille: ”tänään, teidän kuultenne, tämä kirjoitus on käynyt toteen.” (Luuk. 4:21) Hyvä saarna tuo Raamatun sanoman seurakunnalle tässä ja nyt ”tänään, teidän kuultenne!”

Papit, ehkä erityisesti nuoret papit, kokevat arkuutta tällaisen soveltamisen suhteen. Yhtenä saarnaajan kiusauksena olisi jäädä vain esitelmöitsijän rooliin, se tuntuisi turvallisemmalta. Raamattutunneilla on oma arvokas tehtävänsä, mutta saarnan pitäisi kuitenkin mennä pitemmälle. Raamattu on tarkoitettu ”opetuksiksi” mutta myös ”nuhteeksi, ojennukseksi, kasvatukseksi vanhurskaudessa.” (2. Tim. 3:16)

Saarnaaminen helpottuu ja toisaalta vaikeutuu kokemuksen myötä. Vaikeaa on se, että olkapäälle lehahtaa toisinaan se piru joka alkaa marista: ”kyllä ne tuon jo tietävät, keksi jotain uutta tällä kertaa.” Paholaisen valeissa on usein hippu totuuttakin mausteena. Pitää valvoa itseään; rutiini on hyvästä, turtumus pahasta. Sydän voi kylmetä pyhienkin asioiden äärellä jos ei pidä varaansa. Toisaalta ajan myötä syntyvä seurakuntalaisten tunteminen auttaa. Jaetun

elämän kautta alkaa hahmottua, mitkä ovat niitä asioita, joiden kanssa ihmiset kipuilevat, mihin juuri me tarvitsemme rohkaisua ja evankeliumin armoa. Se ei ole pahanlaista korvasyyhyyn saarnaamista, vaan enemmänkin sen palvelijan työtä joka ”oikein jakelee totuuden sanaa.” (2. Tim. 2:15)

On tietenkin mukavaa jos saarnan jälkeen joku sanoo että hyvin meni. Suurin rohkaisu saarnaajalle on kuitenkin kuulijoiden halu kuulla evankeliumia ja rakentaa elämänsä Jumalan sanan perustukselle. Se tieto antaa saarnaajalle intoa, vähän niin kuin keittiössä ahkeroineelle kaikkein paras kiitos on tyhjä lautanen ja kysymys: ”olikos niitä lihapullia vielä?”

USKONPUHDISTAJAN NIMI KIRKON NIMESSÄ

JOEL KEROSUO

WIKIMEDIA COMMONS

Edellisessä osassa pohdittiin Lutherin merkitystä – suuria löytöjä ja ongelmakohtiakin. Yksi kysymys joka asiaan liittyy on uskonpuhdistajan nimi kirkon nimesä. Mitä siitä tulisi ajatella? Olemme saattaneet nähdä, ettei Luther ole mikään vailla rönsyjä ja ryppyjä oleva pyhimyskaapin kuviteltu sankari, vaan suuri taistelija omine erheineen. Mutta mitä silloin ajatella siitä, että kirkon nimessä kuitenkin liittymme häneen jatkuvasti?

Aikoinaan nuorena miehenä, kun koin ”tunnustusluterilaisen heräämisen”, innostuin huomattavasti siitä aluksi luterilaiset halusivat kutsua itseänsä ei suinkaan luterilaisiksi, vaan nimellä ”apostolinen katolinen kirkko”. Vaihdoin tämän myös uskonnolliseksi vakaumukseksi Facebookissa. Aloin kuitenkin pian saada omituisia viestejä ihmisiltä, jotka ajattelivat, että olin liittynyt roomalaiskatoliseen kirkkoon. Totesin, ettei asia mennyt nyt kauhean hyvin sikäli, kun taustalla oli halu tuoda esiin luterilaisten aarteiden löytymistä. Seuraavaksi ajattelin, että selkeämpi ilmaisu voisi olla ”luterilainen ortodoksia”, tunnustuskirjojen kirjoittamista seurannut ajanjakso. Se olisi varmasti hyvä ilmaisu! Laitoin sen myös Facebookiin uskonnolliseksi vakaumukseksi. Sen jälkeen aloin saada hämmennyneitä viestejä, joissa minun ajateltiin nyt liittyneen ortodoksisen kirkkoon. Vaihdoinkin taas kuvasta. Ehkä se ”luterilainen kristitty” saattaisi olla kuitenkin ihan toimiva ilmaisu.

KANNA PILKKANIMI KUNNIALLA

Miksi nimi ”Luther” on jämähtänyt kirkon nimeen? Alunperin termi ”luterilainen” oli pilkkanimi, kuten itse asiassa alunperin myös nimitys ”kristitty”. Nimitys ”luterilainen” tuli käyttöön myöhään ja vastahakoisesti.

Alkuaan luterilaiset käyttivät mieluummin tosiaan esimerkiksi nimeä ”Apostolinen katolinen kirkko”. Pilkkanimi kuitenkin yleistyi. Luther itse kauhisteli alkuun, että ”miten minun vaivaisen syntisäkin ja maan matosen surkea nimi voisi olla kuvaamassa Jumalan pyhiä”, mutta lopulta nimitys vakiintui, kun sen ymmärrettiin kuvaavan niitä, jotka halusivat riippua Kristuksen armossa kiinni.

Uskonpuhdistajat sanoivat: ”On totta kyllä, ettei sinun tule sydämessäsi tunnustaa: Minä olen luterilainen tai paavilainen. Sillä ei kukaan heistä ole sinun edestäsi kuollut eikä kukaan heistä ole sinun mestarisi, vaan Kristus yksin, ja sinun tulee tunnustaa itsesi kristityksi.

Mutta jos olet vakuuttunut siitä, että Lutherin oppi on evankelinen mutta paavin epäevankelinen, niin sinä et saa muutta mutkitta heittää Lutheria menemään; muutoin sinä heität samalla kertaa hänen oppinsa, jonka sinä kuitenkin myönnät Kristuksen opiksi. Vaan näin sinun täytyy sanoa: Olkoon Luther roisto tai pyhimys, se ei kuulu minulle, mutta hänen oppinsa ei ole hänen, vaan itse Kristuksen. Silmä näethän, että tyrannit eivät pyri vain siihen, että saavat Lutherin surmatuksi, vaan he tahtovat hävittää opin, ja opin tähden he käyvät sinuun käsiksi ja kysyvät sinulta, oletko luterilainen. Tässä et saa todellakaan puhua tyhjiä sanoja, vaan sinun tulee vapaasti tunnustaa Kristusta, olkoon se, joka hänestä saarnaa Luther, Klaus tai Georg. Anna henkilöiden mennä menojaan, mutta oppi sinun täytyy tunnustaa.”

Tästä luterilaisuudessa on edelleenkin kyse. Ei ole kyse Lutherin persoo-

nasta, ei kapinahengestä ja kirkon haottamisesta, vaan taistelusta Jumalan evankeliumin puolesta ja todellisen kirkon elämän säilyttämisestä. Koska Jeesuksen armotyö ja aarteet ovat niin kalliita, niitä ei voitu jättää hämäryyden ja epäselvyyden keskelle, vaan oli uudestaan kirkastettava se evankeliumin ääni, jonka Kristus oli antanut kirkolle. Siksi tarvittiin uskonpuhdistusta, ja siksi myös meidän aikamme on riiputtava kiinni Jumalan antamissa lahjoissa. Olkaamme siis iloisesti luterilaisia kristittyjä. Nimi, vaikka vajavaisempikin, on upea, jos se määrittää jotain, josta emme tule luopumaan.

*Tässä tekstissä käsitellyihin teemoihin voit laajemmin tutustua kuunneltavassa muodossa osoitteessa: <https://www.luterilainen.net/oikeasti-luterilainen/> Esim. Jakso 37: *Viva la Reformation* ja Jakso 38: *Elämä ja asia*.*

OIKEAT ALTтарIT JA SAARNATUOLIT

✍ SAKARI KORPINEN

📷 JANNE KOSKELA

Pastori, TL Sakari Korpisen pappisvihkimyksestä tulee kesäkuussa kuluneeksi viisikymmentä vuotta. Hän tarjoilee kirjoituksessaan välähdyksiä vuosikymmenten varrelta.

Koulunkäynti oli minulle kevyttä, vaikken saavuttanutkaan huipputuloksia. Ajattelin lähteä Göttingeniin lääketieteelliseen, mutta Haminassa RUK:ssa ymmärsin lopullisesti, että Jumala tahtoi minut papiksi. Luin vauhdilla Helsingin yliopistossa. Siihen vaikutti suloisen Liisan (o.s. Hyvärinen) löytyminen ja sitten kyllästyminen eksegetiikan opetukseen.

Ratkaisevaa oli Evankelisessa Ylioppilasliitossa (EYL) tulleet ystävät ja erityisesti teologian lisensiaatti Simo Kivirannan ja hurskaan puolisonsa, lääketieteen tohtori Kirstin vaikutus. Sain paneutua tunnustukselliseen luterilaisuuteen. Vaikka olin ajatellut lähteä seurakuntapapiksi, Eero Huovinen kutsui minut jatkajakseen Evankelisen Ylioppilasliiton pääsihteeriksi. Vieraskirjamme kertoo rakkaista ystäväistä ja jatkuvista illanvietoista kotonamme. Ensimmäinen vetämäni EYL:n kesäkokous päättyi voimalliseen tunnuslausemme ”Rohkenetko minkä maksoi aina Herraas tunnustaa”. Tuon laulun jälkeen minulle ilmoitettiin, että isäni on kuollut. Ensimmäinen kasuaalini oli isäni ruumiinsiunaus Suomenselän järvien täpötäydessä kirkossa.

Kun olin jo saanut jatko-opinnotkin kuntoon, sain ystävällisen kirjeen ja kutsun arkkipiispa Martti Simojelta aloittaa Naantalın seurakuntapastorina. Naantalın seurakunnassa koin olevani sokeripala kaulassa joka päivä todella pastori. Tunsin iloa messun toimitamisesta yhä enemmän täyttyvässä kirkossa. Istuin vanhainkodissa usein. Yritin saada selvää muun muassa hampaattoman vanhuksen ruotsin kielestä.

Teologian tohtori Reijo Arkkila tahdoin minut takaisin Evankeliumiyhdistykseen. SLEY:ssä oli päätetty panostaa raamattukoulutustyyhön ja rovasti

Väinö Uusitalon johdolla kuljin pitkin Suomea käynnistämässä Raamattu-tuksi -opetussarjaa. Liisa joutui koville perheen hoitamisessa, vaikka äitini ja Liisan vanhemmat Martti ja Rauni Hyvärinen auttoivatkin. Taivaallinen Isämme oli ottanut pois jo ennen syntymäänsä Kaisan, mutta antoi meille vielä Elisän. Evankeliumiyhdistyksessä elettiin nousukautta. Sain tehtäväkseni myös maallikkosaarnaajien koulutuksen ja siinä elinikäisiä aitoja hedbergiläisiä ystäviä.

NAISPAPPEUSKIISTA SYNNYTTÄÄ LUTHER-SÄÄTIÖN

Kun myös tunnustusrintaman lippulaiva, SLEY, oli karilla, kansankirkko ajautui hiljalleen suureen kriisiin ja kriminalisoi kaiken vanhauskoisen toiminnan. Onneksi pääsin yhdeksi syksyksi Liisan ja nuorimmaisen kanssa Kanadaan papiksi. Siellä opin ymmärtämään, mitä on uusitamentillinen seurakunnallisuus. Alkoi Paavalin synodin sihteerinä toimineen ystäväni Juhana Pohjolan ja Simo Kivirannan johdolla Luther-säätiön perustamisen ja eteneminen herätyksen tavoin. Ymmärsimme alusta saakka, että keskiössä tulee olla aina oikeat alttarit ja saarnatuolit. Seurakuntaelämä on rakennettava messun ympärille. Piispa Olavus vihki Juhanan pastoriksi ja minä sain jopa Turun kapitulilta virkamääräyksen säätiöhön.

Luther-säätiön ja Lähetyshiippakunnan syntyyn vaikuttivat keskeisesti Juhana ja

Simo, mutta ilman säätiön hallitusta työ olisi jäänyt paikalleen. Tottahan piisparamme Matti ja Risto ovat olleet keskeisiä. Piispa Matti on jopa aikamme luterikunnan merkittävin kaste-teologi. Näemme, että piispaallinen rakenne on Pyhästä Hengestä, mutta piispuuden on oltava täysin toisenlaista kuin mitä on ollut kansankirkossamme. On palattava aitoon episkopaalisuuteen, jossa piispa on pappien pappi mitä läheisimmässä merkityksessä.

On pysyttävä oikean kirkon tunnuserkeissä, vaikka yhteiskuntamme muuttuu yhä antikristillisemmäksi. Anomme herkeämättä Kansojen Kait-sijalta, että uskonnonvapauslaki pysyisi järkähtämättä voimassa.

Jumala on johdattanut minua täysin toisin kuin mitä viisikymmentä vuotta sitten ajattelin, mutta pitänyt kokovartalopappina. Ystäväni isä Anssin tavoin ajattelen: Ei sitä pienenä tiedä, kuinka hauskaa on isona. Siksi täältä Perniön Hornien historiallisesta Lindilästä rienämme ravittaviksi messuun Apostoli Johanneksen seurakuntaan Saloon ja kuljemme seikkailussamme yhä lähemmäksi tulevaa suurinta juhlaa, Taivaan ateraa.

VIISI KYSYMYSTÄ KRISTITYN HAAVOISTA

✍ MARI NIEMINEN

📷 PIXABAY

1. MINKÄLAISIA HAAVOJA JUMALA ANTAA KRISTITYLLE?

Jumala antaa kristityille ihan samoja haavoja kuin kaikille muillekin. Me emme kristittyinä ole turvassa milteen ihmistä kohtaavalta tragedialta; emme sairaudelta, pahuudelta, onnettomuuksilta, kuolemaltakaan. Jumala antaa jokaiselle haavoja sen mukaan kuin hän kaikkivaltiuudessaan katsoo parhaaksi.

2. MINKÄLAISIA HAAVOJA OLI RAAMATUN HENKILÖILLÄ JA MITEN HE OLIVAT JUMALAN KÄYTÖSSÄ?

Me saamme yhä tänäkin päivänä lukea Raamatusta erilaisia elämäntarinoita kaikkine murheineen, suruineen ja synteineen. On hienoa, ettei Raamattu ole mikään kaunisteltu kirja, vaan siellä on kuvattuna paljon haavoja. Näin voimme huomata, että suuret uskonisämmeikin kohtasivat elämässään monenlaisia vaikeuksia ja lankeemuksia, ja kuitenkin he saivat olla Jumalan käytössä ja jopa uskon esikuvina meille. Jumala käyttää särkyneitä astioita osoittaakseen omaa suurta voimaansa. Suurin haava, josta Raamatusta saamme lukea, on Kristuksen kärsimys. Kristuksen kärsimys vapauttaa meidät synnin orjuudesta. Kaikella kärsimyksellämme on päätepiste: ruumiin kuolema. Sen jälkeen olemme vapaita synnin seurauksista, kärsimyksistä ja kaikista haavoistamme. Kerran perillä taivaan kodissa viimeinenkin kyyneleemme kuivataan.

3. MITEN IHMINEN TUNNISTAA JUMALAN ANTAMAT HAAVAT?

Saamme ottaa Jumalan kädestä asiat, joita elämässämme kohtaamme. Emme aina, tai ehkä juuri koskaan, ym-

märrä tai hyväksykään niiden olevan osa Jumalan hyvää suunnitelmaa meidän ja läheistemme elämässä. Mutta saamme sen silti uskoa näin olevan. Jumalalla on iso kuva hallussaan, kun me taas näemme vain pienen osan siitä. Kaikki mitä Jumala elämäämme antaa ja sallii, tähtää sielumme iankaikkiseen pelastumiseen. Itselleni on tullut tärkeäksi ajatus, että kun Jumala tekee jotain, siinä on aina mukana rakkaus.

4. MITEN IHMINEN SELVIÄÄ NIIDEN KANSSA?

Jumala antaa meille taakkoja ja kipuja, mutta ei jätä meitä yksin niiden kanssa, vaan on koko ajan kantamassa niitä kanssamme ja puolestamme. Hän on sanassaan luvannut olla kanssamme joka päivä (Matt. 28:20). Itse ainakin olen kokenut, että kun myrskyn lyö aallot yli veneen eikä itsestä ole enää mihinkään, ei tarvitsekaan olla. Silloin Jumala kantaa minut täysin ilman yhtään omaa ponnistelua. Uskovien sisarten ja veljien (myös itselle tuntemattomien) rukoukset kantavat ja vahvistavat oman rukouksen tyreh-

tyessä myrskyn silmässä. Näiden tilanteiden varalta on kristityn myös hyvä "tankata" itseensä Jumalan sanaa, joka sitten saa siunata meitä näissä hetkissä, kun emme jaksakaan edes kuunnella saatikka lukea sanaa. Kaste kantaa meitä myrskyssäkin, ripissä saamme jättää syntimme Jumalan eteen ja ehtoolliselle saamme mennä kaikkine haavoinemme. Jumalanpalvelus ja seurakunta kantavat meitä, kun on vuoromme luhistua taakkojen alle. Virret voivat myös monesti antaa lohtua ja voimaa haavoittuneelle, niissä voimme kuulla jo esi-isiemme veisuuna kaikuvat rukoukset hädän keskeltä ja toivon, joka kestää halki vuosisatojen.

5. MITEN HAAVAT VOIVAT JUMALAN KÄYTÖSSÄ OLLA MUILLE HYÖDYKSI?

Ensinnäkin itselle haavat ovat usein hyviä siksi, että ne laittavat meidät yhä lujemmin turvaamaan Herraan ja hänen voimaansa, eikä omiin voimiimme.

Muille voimme haavoinemme olla hyödyksi, jos uskallamme tunnustaa heikkoutemme ja Jumalan voiman. Ihmiselle tekee hyvää myrskyn keskellä kuulla, että joku muukin on kokenut jotain vastaavaa ja selvinnyt pahimmasta yli Jumalan kantamana. Jos rohkenee jakaa oman haavansa ja vammansa toisille, voivat kanssasiset ja -veljet saada lohtua ja rohkaisua siitä. Kuten Raamattu sanoo: "että me sillä lohdutuksella, jolla Jumala meitä itseämme lohduttaa, voisimme lohduttaa niitä, jotka kaikkinaisessa ahdistuksessa ovat" (1. Kor. 1:4). Yhdessä voimme myös ihmetellä Jumalan ihmeellistä voimaa nostaa meitä ahdingoistamme. Joku on laskenut joka ikisen kyyneleemme ja se joku on Jumala. "Sinä panet minun kyyneleeni leiliis: eikö ne ole sinun kirjassas?" (Ps. 56:9).

”FÖR MIN KRAFT FULLKOMNAS I SVAGHET.”

SEBASTIAN GRÜNBAUM

WIKIMEDIA COMMONS

Bibeln är full av undervisning omkring svaghet och kraft. Den stora kristna berättelsen kunde beskrivas på följande sätt: Människan skapas så att hon är beroende av Gud, hon lever i Guds gemenskap, tar emot hans gåvor och gläder sig i hans kärlek. Sedan strävar hans skapelse efter att bli stark. Att bli som Gud, att se skillnaden mellan gott och ont, är samtidigt en strävan efter en maktposition. Men paradoxalt nog händer två saker i och med syndafallet. För det första blir människan ännu svagare i förhållandet till Gud, hon blir bunden av det onda och börjar aktivt sträva efter det som är fel. Den andra saken som sker är ännu allvarligare. Nämligen människan blir förblindad i relation till sig själv. Hon inser inte längre att hon behöver Gud, hans nåd eller hjälp. Istället skapar hon nya gudar efter sitt eget tycke och dyrkar dem. Dessa gudar hör till skapelsen och ersätter så Skaparen (Rom. 1).

GUD RÄDDAR MÄNNISKAN GENOM ATT BLI SVAG

I sina brev skriver aposteln Paulus mycket om Guds kärleksgärning i Kristus. Detta är också en beskrivning av Gud som kommer till människan i en svaghets skepnad. Vi känner till många av dessa verser. En av de mest berömda är från Filipperbrevet: ”Han var till i Guds gestalt men räknade inte jämlikheten med Gud som segerbyte, utan utgav sig själv och tog en tjänares gestalt och blev människan lik. När han till det yttre hade blivit som en människa, ödmjukade han sig och blev lydig ända till döden – döden på korset.” (Fil 2:6-8). Ett annat mycket känt ställe är från Romarbrevet: ”Det som var omöjligt för lagen, svag som den var genom den köttliga naturen, det gjorde Gud genom att sända sin

egen Son som syndoffer, till det yttre lik en syndig människa. I hans kropp fördömde Gud synden.” (Rom. 8:3-4). Naturligtvis ser vi det här allra klarast när vi läser om hur Jesus är ensam och övergiven av alla, först i Getsemane, sedan på Golgata och till sist i graven.

Nu, märk väl: Kristus är inte svag. Han tar en tjänares gestalt, han gömmer sig för världen på det här sättet. Tvärtemot är Kristus stark. Han är starkare än synden, döden och djävulen, vilka han besegrar genom sin död. Jesu seger kommer dock genom en synbar förlust emot världen, emot djävulen och emot hans fiender.

Detta är ett mönster som Jesus lämnade också åt oss. För lärjungen kommer det att gå på samma sätt som för Herren själv (Joh. 16:20). Samtidigt uppmanar Jesus ofta sina egna att ta upp korset och följa honom. Korset om något är ett tecken på svaghet och förlust. Det var den antika tidens värsta straff för alla kriminella och upprorsmakare, precis som ett långt fängelsestraff idag. Och om man tänker på detta i termer av svaghet så finns det nog inte något som är svagare än att hänga ensam på ett kors. Detta innebär inte att vi skall plåga oss själva eller isolera oss, men det är ett klart tecken på att livet med Kristus innebär en stor svaghet i denna värld. Detta är fortfarande mycket klart om vi funderar på hurdana förföljelser och strider den kristna kyrkan lider av idag.

GUD RÄDDAR SINA EGNA GENOM SVAGHET I DENNA VÄRLD

Bibels bild av kyrkan är en bild som kännetecknas av svaghet. ”Var inte rädd du lilla hjord” (Luk. 12:32), säger Jesus. Aposteln förkunnar: ”När jag kom till er, bröder, var det inte med stor våltalighet eller vishet

som jag predikade Guds hemlighet för er.” (1 Kor. 2:1). Det vill säga vi är ett samfund av svaga människor. Denna svaghet syns inte på alla områden i livet. I en och samma församling finns det ju massvis av olika människor med olika öden. Vi bär på svagheter av olika slag, vi frestas av olika synder, vissa av oss blir sjuka, många har problem med familj och släkt, andra verkar inte klara sig i arbetslivet, och så vidare... Det finns mycket av svaghet. Men inte bara det, utan tros livet i sig självt är svagt. Vi är Kristi fångar som han leder i sitt segertåg genom denna värld (1 Kor 2:14). Bilden är tagen ur den romerska kejsarens triumftåg: först åkte kejsaren i sin vagn, efter honom följde de fiender som han segrat över. Det vill säga vi förlorade i kampen mot Kristus, han fångade oss genom evangeliets ord. Han är vårt liv (Gal. 2:20). I oss själva är vi dock ännu samtidigt svaga, syndiga, brustna och på många sätt ömkliga varelser. Vår tro är ofta som en rykande veke (Matt. 12:20). Ofta verkar det som att vi till det yttre är i ett tillstånd av otro, men samtidigt ber Anden för oss med suckar utan ord (Rom. 8).

Allt detta hör inte bara ihop med att vi människor av naturen är svaga. Det beror inte heller på det att Gud kallar bara svaga människor från denna värld, även om det ofta är en biblisk sanning det också (1 Kor. 1). Mycket av det som sker med de kristna i världen handlar om Guds vilja och tillåtelse. Av en orsak som vi inte förstår verkar Gud på ett sätt som vi inte begriper. Till exempel Paulus som var en extremt begåvad ung man och väl respekterad, blev kallad till hans apostel och förföljd i hela den antika världen. David som var en stor kung var ofta ner på sina knän och bekände: av synd är jag född (Psalm 51). Den syriska stora

generalen Naaman måste genomgå spetälskan, Johannes döparen det karga livet i öknen och så vidare. Det är omöjligt att räkna upp alla dessa förebilder. Samma sak fortsätter än idag, ofta är de stora namnen i kristendomens historia människor som genomgått fruktansvärda lidanden. Ofta har många lidande kristna ändå varit på ett speciellt sätt de mest välsignade kristna. Det finns en hemlighet här, Gud är inte långt ifrån dem som lider.

KRAFTEN I FÖRSAMLINGEN ELLER KYRKAN

Vi föds in i en viss slags kultur med olika förutsättningar. Här i Norden är vi vana vid att kyrkan är stor. Det beror till stor del på att staten och kyrkan samarbetat på många sätt. Kyrkan har varit en del av staten och kulturen. Kyrkohistoriskt är det möjligt att diskutera ifall detta var det enda sättet som det kunde ha hänt på. Det som dock är ett faktum är att i och med samhällets avkristning förändras också kyrkans roll. Kyrkan håller på att bli mindre hela tiden. Religion i allmänhet har en förhållandevis stark position i samhället, men till stor del är det inte kristen tro som är aktuellt. Vi är sakta men säkert på väg mot urkyrkans tillstånd. Detta kan man sedan klaga över, spekulera ifall det finns andra möjligheter och hur det går i praktiken. Dock måste vi samtidigt också se att det finns vissa välsignelser med detta. När samhället förändras, förändras också vår roll som kyrka och församling. Jag tänker att här finns en möjlighet för oss att återupptäcka kyrkans sanna styrka.

Den tidiga kyrkan växte upp i mitten av en hednisk värld. Den var antastad av både den tidens religiösa människor (en del judar och anhängare av andra religioner) och av så kallade världsliga människor (främst Romarrikets medborgare och styrande). Jesus själv talar mycket om makt och svaghet under sin vandring. Att han inte kom med maktanspråk visar till exempel det att han inte tog emot hela världen av djävulen (Matt. 4) och att han gång på gång vägrade bli

kung. Samma princip gäller hans kyrka. När man läser Nya testamentet så finns det förstås flera ord på grekiska som är frekvent återkommande. Ett av dem är grekiskans dynamis, det vill säga kraft (jämför svenskans dynamit). Det är en intressant läsning när man börjar reda ut var detta dynamis används. Det används nämligen bara en gång i församlingssammanhang, när det står skrivet:

”Se, jag har ställt en dörr öppen för dig som ingen kan stänga, **för din kraft är liten** och du har hållit fast vid mitt ord och inte förnekat mitt namn.” (Upp. 3:8)

Kyrkans kraft finns inte i oss själva. Det är en Guds gåva till oss i evangeliets ord. Kraften finns alltså inte i oss, men den finns nog hos oss genom Ordet och sakramenten. Evangeliets ord är ett ord som frälser:

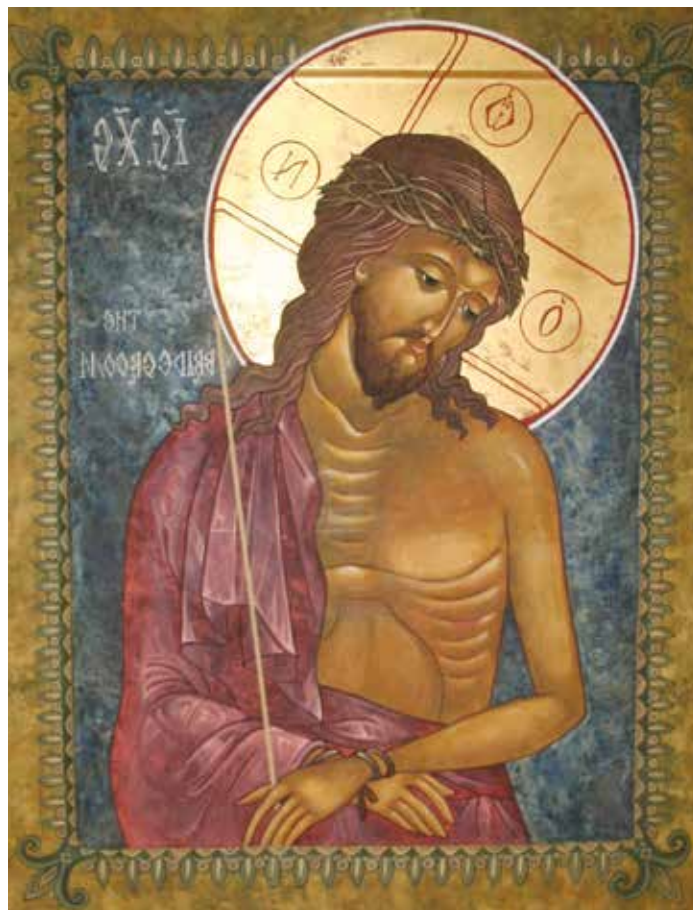
”Jag skäms inte för evangeliet. **Det är en Guds kraft** till frälsning för var och en som tror.” (Rom. 1:16)

Evangeliet är kanske inte en sådan kraft som vi tänker på, när vi tänker på kraft först och främst. Vi tänker ju ofta på makten att bestämma, att försvara sig själv och att ta till oss det vi behöver, när vi tänker på kraft. Evangeliet är något större, det är en kraft som ger oss evigt liv. Syndernas förlåtelse, Guds barnskap och en evighet i himmelen är något som ingen människa kan bestämma att skaffa. Därför gråter också Johannes så bittert i Uppenbarelseboken för ingen har makten att bryta sigillen som

innebär evig frälsning. Gråten tar snabbt slut när han ser Guds lamm som är värdigt att öppna bokrullen.

Därför kommer församlingen här på jorden i en position som är både obehaglig och härlig på samma gång. Å ena sidan är vi här i ett tillstånd av kamp, lidande och besvär. Å andra sidan har vi evangeliets ord och det säkra löftet om evigt liv och salighet. Vi är alltså delaktiga av det största möjliga undret här på jorden och får glädja oss av det. Samtidigt tar Gud inte bort lidandet. Ofta svarar Gud till oss som kyrka på samma sätt han svarar åt oss som individer: *Min nåd är nog för dig, för min kraft fullkomnas i svaghet.* (2 Kor. 12:9)

Tillsammans med aposteln får vi konstatera: ”O vilket djup av rikedom och vishet och kunskap hos Gud! Hur outgrundliga är inte hans domar, hur ofattbara hans vägar! Vem har förstått Herrens sinne? Eller vem har varit hans rådgivare? Eller vem har gett honom något först så att han måste betala igen? Av honom, genom honom och till honom är allting. Hans är äran i evighet. Amen.” (Rom. 11:34-36)

LÄHETYSKENTTÄ JÄÄ, TYÖ JATKUU

LEENA JA TUOMO SIMOJOKI

Kuten viimeisimmässä uutiskirjeessämme kerroimme, olemme yhdessä työnantajiemme kanssa päättäneet, että perheemme ei enää palaa lähetyksentälle Keniaan. Jatkamme työskentelyä Suomesta käsin työkautemme loppuun, eli kesään 2022 asti.

Paluumme Keniaan on viivästynyt kuukausi kuukaudelta, eikä kenelläkään ole ollut varmuutta pääsisimmekö palaamaan kentälle turvallisesti ennen työkautemme loppumista. Sen vuoksi meidän oli tehtävä raakoja päätöksiä koulujen ja asumisen suhteen. Keniassa pandemiatilanne etenee voimakkein aaltoliikkein. Kolmas aalto aiheutti maaliskuussa jälleen lockdownin ja koulujen sulkemisen. Sairaalat olivat niin täynnä, että kaikki potilaat eivät päässeet hoitoon. Tällä hetkellä tilanne on taas vakaa ja koulut avattu, mutta osa maan sisäisistä ja ulkoisista rajoista on edelleen suljettu. Tilastojen perusteella on vaikeaa tietää, mikä on pandemian todellinen tilanne. Tilastoidut tapaukset ovat suhteellisen pieniä, sillä testien kalliin hinnan vuoksi niitä tehdään vain murto-osalle ihmisistä.

Koska emme enää fyysisesti palaa kentälle, lähetystyöntekijän roolimme päättyy heinäkuussa. Sen jälkeen emme enää ole Lähetyshiippakunnan nimikkolähettejä, mutta Tuomo jatkaa LHPK:n vapaaehtoisen lähetyскоordinaattorin tehtäviään kuten ennen lähtöämme Keniaan. Elokuusta 2021 heinäkuuhun 2022 asti työskentelemme suoraan LHF:lle, Tuomo uuden päivätyönsä ohessa.

Vaikka varsinainen lähetykskautemme jäikin näin lyhyeksi ja rikkonaiseksi, olemme iloisia saamastamme palautteesta. Olemme myös itse omin silmin saaneet todistaa monia työn tuomia hedelmiä. Meille on vakuutettu, että tällä lyhyeksikin jääneellä kaudella on ollut merkittä-

vä vaikutus LHF:n työn jatkumiseen elinvoimaisena Itä-Afrikassa. Alunperinkin ydintehtävämme oli saada Nairobin toimisto pyörimään paikallisin voimin, ilman lähettien läsnäoloa. Työnantajamme näkökulmasta meille asetetut tavoitteet on saavutettu jo pidemmälle kuin he alunperin olivat toiveekseen asettaneet. He ovat myös iloinneet solmimis-tamme yhteyksistä eri kirkkoihin ja yhteistyötahoihin. Koska Nairobin toimiston tiimi on vielä kovin nuori ja työn hallinnollinen puoli vasta päässyt jaloilleen, koimme, että etätuestamme olisi kuitenkin vielä merkittävää hyötyä työn vakauttamiselle ja päivittäisten toimintojen rutinoitumiselle.

Huolimatta perhettämme koskevista muutoksista LHF:n työ Itä-Afrikassa jatkuu. Nairobin toimistossa työskentelee huipputiimi. He huolehtivat, että jatkossakin kirjoja käännetään laadukkaasti, niitä jaetaan ilmaiseksi ja niitä opetetaan syvällisesti. Jumalan työ Itä-Afrikassa elää ja Sana kulkee eteenpäin. Vuoden 2021 neljän ensimmäisen kuukauden aikana on toimistostamme lähtenyt jo 117 000 kirjaa seurakunnille eri puolille Itä-Afrikkaa! Siksi toivomme, että tähän asti meidän perhettämme uskollisesti ja rakkaasti tukeneet ihmiset voisivat osoittaa tukensa edelleen LHF:n Itä-Afrikan työlle. He tarvitsevat rukouksiamme, he tarvitsevat taloudellista tukeamme. Itä-Afrikan nuoret kirkot tarvitsevat edelleen opettajia.

Tässä työssä Lähetyshiippakunta

on luvannut olla jatkossakin mukana. Lähetyshiippakunta on luvannut lähettää pastoreitaan opettajiksi LHF:n järjestämiin seminaareihin. Tämä on arvokasta ja kentän näkökulmasta hyvin toivottua lähetystyötä. Suomalaisilla opettajilla on poikkeuksellisen hyvä maine Itä-Afrikassa. Pastorien opetusmatkojen lisäksi on kaavailtu stipendejä pappisopiskelijoille, erilaisia kirjaprojekteja yms. Lähetyshiippakunta siis jatkaa ulkolähetystään samalla tarmolla kuin tähänkin asti. Työ vain muuttaa muotoaan.

Henkilökohtaisesti jäämme kovasti kaipaamaan elämäämme Keniassa. Sydämemme on syvällä Itä-Afrikassa. Tulemme ikävöimään työn kautta tutuiksi tulleet ihmisiä, monia rakkaita ystäviä. Nairobista tuli lyhyessä ajassa kotimme. On raastavaa jättää se kaikki näin yllättäen taaksemme. Harras toiveemme ja rukouksemme on, että paluu lähetyksentälle olisi vielä mahdollista joskus tulevaisuudessa.

TUE LÄHETYSTYÖTÄ

- Saaja: Suomen Luther-säätiö
- Tili: FI59 1023 3000 2354 52
- Viite: 7126

Matkan virvoittaja

Sakari Topelius teki romanttisen sadun, Koivu ja tähti, isänsä isoisästä, jonka venäläiset ryöstivät Toppeliuksen suvun piilopirtistä Muhokselta isonvihan aikana vuonna 1714. Tänä vuonna tulee kuluneeksi 300 vuotta tuon Suomen historian hirvittävimmän ajan päättymisestä. Satuun Topelius lisäsi ryöstetylle pojalle matkakumppaniksi siskon, jonka kanssa pakomatka Venäjältä kohti kotia alkoi kymmenen vuoden orjuuden ja pakolaisuuden jälkeen. Ainut muisto noin viisivuotiaana ryöstetyillä lapsilla oli kotikoivu, jonka välistä tähti kirkkaana loisteli iltaisin kutsuvasti. Noilla kahdella muistojen karttamerkillä lapset vaelsivat yli kahden tuhannen kilometrin matkan kohti kotia, joka Jumalan ihmeellisen johdatuksen jälkeen saavutettiin kolme vuotta myöhemmin juuri helluntain aikaan.

Lukijani, mekin olemme kotimatalla, vihollinen on meitäkin ryöstänyt saaliikseen syntiinlankeemuksen seurauksena, mutta kasteen lahjan lapsina kaipuu kotiin pysyy sydämissämme, vaikka maailma houkuttaa ja lupaa onnea, niin kuin sadun lapsille venäläinen tilanherra. Kasteessa meille lahjoitettu Pyhä Henki kehottaa jättämään orjuutemme, pakenemaan kohti kotia. Kristoffer Toppelius sisarineen ylittää sadussa virtoja ja valitsee tienhaaroja sen mukaan, mitä Pyhän Hengen johdatusta kuvaavat linnut kulloinkin neuvovat. Raamattu lupaa meillekin: ”Minä johdatan heitä kun he kulkevat rukoillen”. Koti löytyy vasta sieltä, missä puhutaan samaa taivaallista, Raamatun kieltä, ja missä ruokitaan taivaan mannalla, alttarin pyhällä sakramentilla. Ilman näitä eväitä väsymme, annamme periksi tai eksymme kotimatalla.

Topelius selittääkin sadun lopuksi, että koivu on taivaallinen isänmaa, jota kohti olemme matkalla vaarojen ja vainojen maailmassa. Tähti on Jumalan sana, jonka ohjein Pyhä Henki meitä opastaa. Hän osoittaa kotimatkalaisille alati Kristuksen ristiä, voiton merkkiä, joka on silta yli kuolemanvirtojen, kiusojen ja koettelemusten. Jeesuksen seuraajien elämään kuuluu vaivaa ja koettelemuksia, mutta kullekin on varattu sellainen risti, jonka hän jaksaa kantaa, voimiansa mukaan. Ylimääräisen ristin kantaakin Herramme, varsinainen ristinkantaja. Yhdessä Hänen kanssaan oman ristimme alla jaksamme ja ymmärrämme, että koskaan emme ole taakkojemme alla yksin. Puolustaja, Pyhä Henki muistuttaa, kenelle kuulumme ja kenen joukossa seisomme – ”Minä olen viinipuu, te olette oksat”.

Elämme tällä hetkellä ajassa, jolloin uskoamme ja kestävyttämme koetellaan. Joutunemme piankin viranomaistenkin edessä vastaamaan, ketä seuraamme, ketä tottelemme. Myrskyssä Jeesus sanoi opetuslapsilleen ja meille: ”Olkaa turvallisella mielellä, minä se olen; älkää peljätkö”.

Ilkka Pöyry

Suomen Luther-säätiön tiedotuslehti

*Päätoimittaja: Jubana Pohjola
Toimitussihteeri: Essi Tuomala
Tilaukset: 050 5225 855
tiedotus@luthersaatio.fi*

*Taitto: Liisa Pitkäranta
Kannen kuva: Antti Koponen
Paino: I-print
ISSN 1457-9901
Nordea IBAN: FI59 1023 3000 2354 52*

VALMIINA MONENLAISEEN PALVELUSTYÖHÖN

✍️ JUSSI HALONEN

📷 JUSSI HALONEN

Jari Heiska vastaa tiimeineen tulevien kesäjuhlien ruokahuollosta.

Jari Heiskalle, 59, jäi lämpimät muistot edellisiltä kesäjuhlista Loimaalta 2019.

- Se kesämiljö, ihmisten tapaaminen ja hengellisesti rakentavat keskustelut olivat antoisimpia, Heiska listaa.

Hän oli vastuussa kesäjuhlien ruokailuiden järjestymisestä usealle sadalle ihmiselle. Kaikkea ei onneksi tarvinnut tehdä yksin.

- Seurakuntamme on pieni, mutta innokas! Osallistumisprosentti talkoisiin oli melkoinen, hän nauraa.

SEURAKUNTAA ETSIMÄSSÄ

Mikä sitten on tuonut tähän?

- En tule uskovasta lapsuudenkodista, mutta äitini oli viisaasti laittanut minut pyhäkouluun. Muistan vieläkin kuinka pyhäkouluopettaja puhui mustista ja valkeista lampaista, kuinka ne erotellaan. Lapsen usko syntyi pyhäkoulussa.

- Kävin Vartiokylän seurakunnassa lasten toiminnassa ja rippikoulun. Sen jälkeen uskonyhteys lopahti.

Parikymppisenä Jari Heiska teki tietoisien päätöksen seurata Jeesusta. Hän kokee Jumalan johdatuksen siinä, miten työskentelymahdollisuuksia avautui eri puolilla maailmaa, kuten Yhdysvalloissa, Karibialla, Australiasa, Monacossa, Sveitsissä, Norjassa ja Virossa.

- Matkoilla maailmalla ei ollut seurakuntayhteyttä. Usein silti rukouilin.

Mentyään naimisiin Heiska asettui Inkooseen.

- Koin että Jumala rupesi monin tavoin kutsumaan, mutta seurakuntayhteyttä ei ollut. Olin vakaasti päättänyt, että luterilaiseen seurakuntaan en mene. Etsin seurakuntaa ja pyysin Jumalalta sitä. Tuttava suositteli Pyhän Ris-

tin luterilaista seurakuntaa Lohjalla.

- Aluksi vaikeaa oli liturgia. Se tuntui niin vieraalta, olisin halunnut rennompaa tunnelmaa. Ja kuitenkin se muistutti sitä, millaiseen olin joskus törmännyt juutalaisessa synagogassa vieraillessani.

Vahvuuksiksi Heiska koki kodinomaisuuden.

- Seurakunta on perheenomainen ja tunnemme toinen toisemme, mutta toivoisin tätä vielä enemmän. Koronatilanteessa tämä on muuttunut vaikeaksi. Ne, jotka ovat hieman siinä reunalla, jäävät pois.

MONENLAISTA PALVELEMISTA

Miten palvelet seurakunnassa?

- On vaikea nähdä, missä se kutsumus on. Palvelemisessa, mitä se milloinkin on. Milloin suntiona, milloin hallituksen kokouksessa, milloin ruokaa valmistamassa.

- En ole ollut tyrkyttämässä itseäni, vaan jos pyydetään, silloin olen ollut valmis kaikenlaiseen palvelemiseen. Jeesus sanoo: ”joka tahtoo olla suurin taivasten valtakunnassa, olkoon toisten palvelija”, jopa orja. Jumala kyllä osoittaa tilanteita.

Tietynlainen ympyrä sulkeutui, kun Heiskaa pyydettiin opettajaksi pyhäkouluun.

- Ensimmäinen ajatukseni oli: ”Mitä, minäkö, en minä ole koskaan vetänyt pyhäkouluun!” Mutta sitten mietin, voisikohan tämä olla Herran tahto.

Heiska on viimeisen 22 vuoden ajan opettanut ruokatuotantoa ammattipisto Variassa.

- Koska opetan työkseni, se oli omalla tavallaan luontevaa. Pidän lasten opettamisesta, syvä rakkaus siihen tulee Jumalalta. Alkuun siinä

oli hakemista. Sain neuvoja ja materiaaleja, mutta jouduin itse löytämään omia ratkaisuja. Oppi menee paljon paremmin perille, jos asian pystyy näyttämään kuvina. Siksi olen näyttänyt lyhyitä raamattuelokuvia tai tehnyt powerpoint-esityksiä.

Tulevien kesäjuhlien varalle on jo suunnitelmat.

- Ruokahuolto ei ole teknisesti mahdotonta. Vaikeus liittyy määrään ja ajoitukseen. Jos ruokailun on oltava klo 11, niin sen on oltava. Kaksi huonoa vaihtoehtoa ovat, jos ruoka loppuu kesken, mutta myös, jos sitä jää valtavasti yli.

Tälle kerralle on erikseen ruo-anjakelutiimi, joka hoitaa tarjoilun. Se mahdollistaa eri lailla ohjelmaan osallistumisen.

- Monenlaista kiinnostavaa ohjelmaa odotan, erityisesti piispanvihkimystä olisi hieno olla seuraamassa.

Jari Heiska Lohjan Pyhän Ristin luterilaisesta seurakunnasta.